

KESKONEN VARHAISKASVATUKSESSA

Kevyt
Keskospereiden yhdistys

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Meilahden yhdistys

Mitä keskosuus on, ja miten vaikuttaa lapseen ja perheeseen?

Keskosuus määritellään yleensä raskausviikkojen mukaan. Keskosella tarkoitetaan lasta, joka on syntynyt ennen kuin 37 raskausviikkoa on täynnä. Arkkiatri Arvo Ylpön aikanaan lanseeraaman käytännön mukaan keskosella tarkoitettiin aiemmin myös lasta, jonka syntymäpaino on alle 2500g.

Nykyisin virallisemmissa yhteyksissä puhutaan yleensä nimenomaan ennenaikaisuudesta. Pieni syntymäpaino (1000-2499g) tai hyvin pieni syntymäpaino (alle 500-999 g) voidaan koodata vielä erikseen. Alle 1500 gramman painoisena syntynyttä lasta kutsutaan usein pikkukeskoseksi. Suomessa keskosena syntyy noin 5 % lapsista, ja noin 0,5 % on syntyessään alle yhden kilon painoisia. (www.kevyt.net)

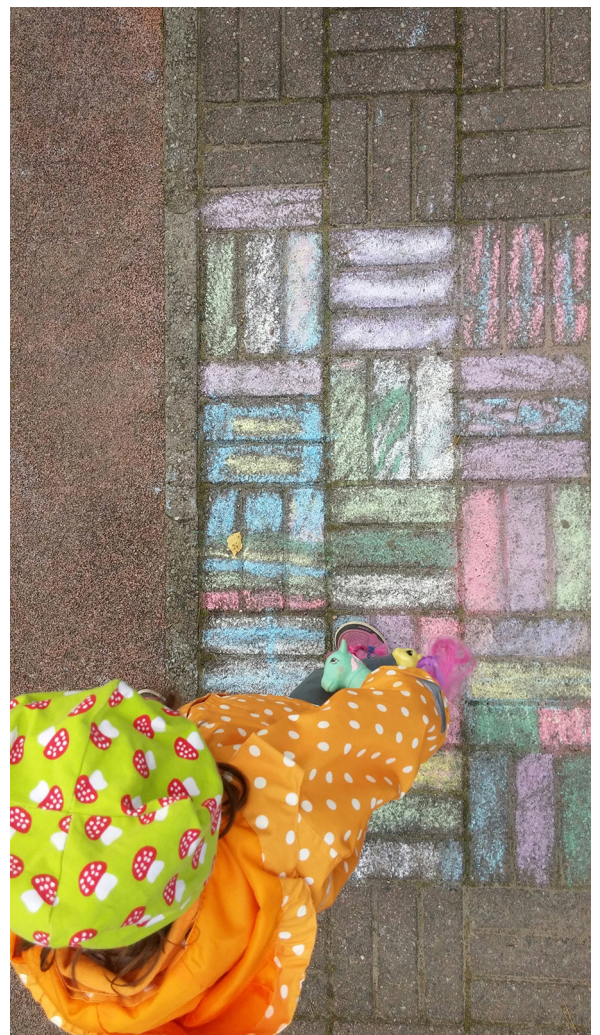
Keskosella on kaksi ikää

Korjattu ikä tarkoittaa vauvan lasketun ajan mukaista ikää. Kalenteri-ikä on keskosien oikea, syntymäpäivän mukainen ikä. Esimerkiksi viiden kuukauden ikäisen, kaksi kuukautta etuajassa syntyneen keskosien kalenteri-ikä on viisi kuukautta ja korjattu ikä kolme kuukautta. Keskosien alkuvaiheen kasvua ja kehitystä seurataan korjatun iän mukaan, pikkukeskosilla usein 2 vuoden ikään asti. ”Isoilla viikoilla” syntyneillä keskosilla ja jo vanhemmaksi varttuneilla kasvua ja kehitystä voidaan seurata kalenteri-iän mukaan. (www.kevyt.net)

Lapsen syntyminen keskosena kuormittaa koko perhettä monella tapaa

Psykologian tohtori ja psykoterapian erikoispsykologi Sari Ahlqvist-Björkroth kirjoittaa aiheesta Kevyt Pienokainen -kirjassa. Apu kannattele perhettä vaikeassa tilanteessa ja tukee myönteisessä kehityksessä. (Kevyt pienokainen 2018)

Päivähoidon aloitus voi olla keskosperheelle tavallista vaikeampaa. Lapsesta ”irti päästäminen” voi olla vanhemmille psyykkisesti vaikeaa mm. taustalla olevien pitkien sairaala-aikojen ja lapsen menettämisen pelon vuoksi. Päiväkodin ammatilaisten tuki on silloin erityisen tärkeää. Olkaa avoimia ja valmiita kuulemaan perhettä. Vahvistakaa perhettä siihen, että he uskaltavat luottaa ja päästää irti. On myös hyvä rohkaista vanhempia rehellisyyteen ja kertomaan lapsen keskosuudesta. On tärkeää puhua avoimesti ja rehellisesti lapsen perheen kanssa, ja sopia miten arjessa toimitaan.

Keskokset ovat yksilöitä, aivan kuten muutkin lapset

Osa ei eroa täysiaikaisina syntyneistä ikätovereistaan millään tavalla, toisilla on runsaastikin erityistarpeita päivähoidon aloituksen koittaessa. Tuen tarpeen määrittelyä vaikeuttaa se, että keskossuus ei itsessään anna mitään selkeää diagnoosia. Keskostausta saattaa heijastua hyvin moneen asiaan lapsen arjessa.

On hyvin yleistä, että keskosina syntyneillä on infektioherkyyttä ja keuhko-ongelmia, mutta kaikilla keskosena syntyneillä niitä ei esiinny. Tärkeää on huomioida myös muunlaiset haasteet. Päiväkodin arjessa näistä näkyvät esim. syömiseen ja nukkumiseen liittyvät pulmat. "Sihtikurkku" on hyvin tavallinen. Samoin keskosilla yleiset aistiyliherkkyys tai -aliherkkyys sekä sensorisen integraation häiriö vaikuttavat paljon syömiseen. Jos lapsella ilmenee pahoja syömisongelmia, on syytä konsultoida puheterapeuttia ja/tai toimintaterapeuttia. Syömisestä pitää olla mukavaa, lasta ei saa syöttää väkisin. Ruokailukäytännöistä on äärimmäisen tärkeä sopia lapsen perheen kanssa. Lapsi saattaa tarvita myös säännöllisiä rasvalisiä tai muita ravintolisiä.

Kognitiivisten ongelmien varhainen tunnistaminen on erityisen tärkeää ja tässä varhaiskasvatuksen henkilöstö on tärkeässä asemassa

Kevyt pienokainen -kirjassa lastentautien ja lastenneurologian erikoislääkäri ja dosentti Aulikki Lano kirjoittaa keskosen kehitysseurannoista ja kehityksellisistä vaikeuksista. Keskosvauvojen hoito on Suomessa maailman huipputasoa, mutta täysin ei silti pystytä ehkäisemään neurologisia muutoksia jotka voivat olla yhteydessä myöhempiin kehityksellisiin vaikeuksiin. Yleisimpiä näistä ovat kognitiiviset, oppimiseen heijastuvat erityisvaikeudet. (Kevyt pienokainen 2018)

Keskostaustaisilla lapsilla ilmenee keskimääräistä useammin keskittymisen vaikeutta ja levottomuutta. Silloin he tarvitsevat päivähoidossa paljon aikaa ja tukea oppiakseen asioita. Jos levottomuuden ja keskittymisen ongelmat ovat suuria, on syytä miettiä esim. siirtoa pienryhmään tai muita keinoja saada lisää tukea lapselle.

Lano kirjoittaa: "Pikkukeskosuuteen on liitetty käyttäytymisen erikoispiirteitä, joita luonnehtivat tarkkaavaisuuden säätelyn vaikeuksien ohella sosiaalisen kompetenssin ongelmat ja emotionaaliset ongelmat. Pikkukeskoset ovat usein luonteeltaan herkkiä, arkoja, vetäytyviä, ja omiin ajatuksiin vaipuvia "herättelyä ja muistuttelua" vaativia." (Kevyt pienokainen 2018)

Haasteita voivat tuoda myös hahmottamishäiriöt. Keskosille yleisin on näköhavaintoon liittyvä ns. avaruudellisen hahmottamisen ongelma. On hyvä kiinnittää huomiota mm. kynäotteeseen, ja seurata lapsen toimintaa esim. pukemisen yhteydessä. Aistisäätelyn ja -herkyyden ongelmat ovat myös hyvin tavallisia. Jos ilmenee pahoja aistisäätelyn pulmia, toimintaterapian konsultointi on tärkeää lapsen iästä riippumatta.

Tietoa meistä

Kevyt on keskosperheiden oma verkosto. Tavoitteenamme on tarjota keskosperheille vertaistukea ja virkistystä, jakaa tietoa keskosuudesta, edistää keskosia hoitavien ammattilaisten ja keskosperheiden yhteistyötä sekä vaikuttaa keskosperheiden hyvinvointiin ja tasa-arvoon.

Kevyt kuuluu Mannerheimin Lastensuojeluliittoon. Yhdistyksen virallinen nimi onkin MLL:n Meilahden yhdistys, sillä se on perustettu Meilahdessa sijainneella Helsingin Lastenklirikalla vuonna 1997. Kaikessa viestinnässä käytämme kuitenkin kutsumanimeämme Keskosperheiden yhdistys Kevyt. Yhdistyksemme toimii täysin vapaaehtoisvoimin, ilman palkattuja työntekijöitä.

Yhteystiedot:

kevyt@kevyt.net

www.kevyt.net

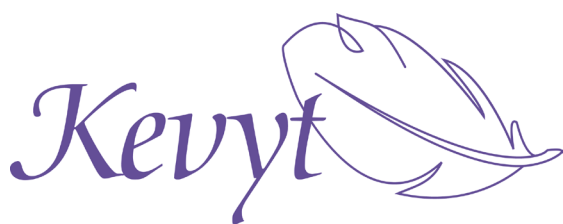
@keskosperheet

@keskosperheet

@keskosperheet

Keskosperheiden yhdistys

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Meilahden yhdistys